

Η ΝΕΑ ΟΔΗΓΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ:

Κητής Κωνσταντίνος και Ντόντης Χρήστος
Μηχανικοί Περιβάλλοντος, Συνεργάτες της ΕΕΔΣΑ

Ξάνθη

Απρίλιος 2008

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

Οι Ενέργειες συγχρηματοδοτούνται κατά 80% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Η αναφορά πραγματοποιήθηκε από την ΕΕΔΣΑ στα πλαίσια του προγράμματος “Ενημέρωση – Ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων – Περιοχή Δράσης Ξάνθη” που εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση”, Μέτρο 6: “Ενίσχυση της απασχόλησης ανέργων με την ενεργό συμμετοχή των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων”. Για πληροφορίες παρακαλούμε επικοινωνήστε μαζί μας στο info@eedsa.gr ή επισκεφτείτε το www.eedsa.gr.

Κατάλογος Περιεχομένων

Σημείωση.....	2
1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ.....	3
1.1 Η Πρώτη Οδηγία – Πλαίσιο για τα Στερεά Απόβλητα.....	3
1.2 Τροποποιήσεις της Οδηγίας - Πλαίσιο.....	4
1.3 Η Θεματική Στρατηγική για τα Στερεά Απόβλητα και η Πρόταση για Νέα Οδηγία – Πλαίσιο.....	6
2. Η ΝΕΑ ΟΔΗΓΙΑ – ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ.....	8
2.1 Νομική Βάση.....	8
2.2 Βασικά Σημεία – Σκεπτικό της Πρότασης.....	9
2.3 Ανάλυση των Προτάσεων για τη Νέα Οδηγία - Πλαίσιο.....	12
2.3.1 Ορισμοί.....	12
2.3.2 Πεδίο Εφαρμογής.....	15
2.3.3 Αποχαρακτηρισμός των Αποβλήτων.....	16
2.3.4 Ιεράρχηση της Διαχείρισης Αποβλήτων.....	17
2.3.5 Διευρυμένη Ευθύνη του Παραγωγού.....	17
2.3.6 Ανάκτηση.....	17
2.3.7 Διάθεση.....	19
2.3.8 Επικίνδυνα Απόβλητα.....	19
2.3.9 Απόβλητα Ορυκτελαίων.....	20
2.3.10 Βιολογικά Απόβλητα.....	20
2.3.11 Αδειοδοτήσεις.....	20
2.3.12 Στοιχειώδη Πρότυπα.....	21
2.3.13 Προγράμματα για την Πρόληψη της Δημιουργίας Αποβλήτων.....	21
3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.....	22
3.1 Το Εθνικό Δίκαιο για τα Απόβλητα.....	22
3.2 Αναμενόμενες Επιπτώσεις της Νέας Οδηγίας - Πλαίσιο.....	24
3.2.1 Πρόληψη παραγωγής αποβλήτων.....	24
3.2.2 Ανάκτηση και διάθεση αποβλήτων.....	26
3.2.3 Βιολογικά απόβλητα.....	27
3.2.4 Αποχαρακτηρισμός αποβλήτων.....	28
3.2.5 Πρότυπα.....	29
3.2.6 Νομοθετικές αλλαγές.....	29
4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	30
5. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	32

Σημείωση

Η παρούσα μελέτη συντάχθηκε με αναφορά στην πρόταση για τη νέα Οδηγία – Πλαίσιο για τα απόβλητα, όπως αυτή προέκυπτε από την Κοινή Θέση του Συμβουλίου και των αντίστοιχων Τροπολογιών που προτάθηκαν από την Επιτροπή, έως τον Απρίλιο του 2008.

Έκτοτε έχουν επέλθει τροποποιήσεις επί της πρότασης αυτής ενώ, στις **19 Νοεμβρίου 2008** ψηφίστηκε η **Οδηγία 2008/98 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου “για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών”**. Η οδηγία δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα L312/3 της 22/11/2008 και μπορεί να βρεθεί στην διεύθυνση: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:312:0003:0030:EL:PDF>

1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

1.1 Η Πρώτη Οδηγία – Πλαίσιο για τα Στερεά Απόβλητα

Η έναρξη της ιστορίας της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) σηματοδοτείται από τις πολιτικές αναφορικά με τα απόβλητα. Έναυσμα αποτέλεσε η εμφάνιση ορισμένων ιδιαίτερα οξέων προβλημάτων αλλά και σκανδάλων κατά τις δεκαετίες του 1970 και του 1980, όπως για παράδειγμα το σκάνδαλο *Seveso*, τα οποία σχετίζονταν με την διαχείριση των αποβλήτων (European Commission 2008). Αυτά ανάγκασαν τους υπεύθυνους για την χάραξη πολιτικών να συνειδητοποιήσουν τις επιπτώσεις της ανεπαρκούς, και χωρίς προδιαγραφές και περιορισμούς, διαχείρισης των αποβλήτων τόσο στο περιβάλλον όσο και στη δημόσια υγεία.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. εξωθούνται στην άμεση λήψη μέτρων για τον έλεγχο και τη διαχείριση των αποβλήτων. Αργότερα, με την αναγνώριση της ανάγκης της εναρμόνισης των νομοθεσιών των κρατών-μελών σε μια ενιαία κοινοτική δράση, υιοθετήθηκε η **πρώτη Οδηγία – Πλαίσιο** για τα στερεά απόβλητα, το 1975 (Οδηγία 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 15ης Ιουλίου του 1975)¹. Η Οδηγία αυτή αποτέλεσε τον ακρογωνιαίο λίθο χάραξης της ευρύτερης πολιτικής της Ε.Ε. και του αντίστοιχου, οριζόντιου και κάθετου, νομοθετικού πλαισίου για τα στερεά απόβλητα, το οποίο σήμερα θεωρείται ότι βρίσκεται στην παγκόσμια πρωτοπορία (ISWA 2005).

Με την πρώτη Οδηγία – Πλαίσιο, τα κράτη μέλη της Ε.Ε. είναι πλέον υποχρεωμένα να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για τον περιορισμό, την ανακύκλωση, την επεξεργασία και την ανάκτηση υλικών ή/και ενέργειας από τα στερεά απόβλητα (Άρθρο 3), για την ασφαλή, αναφορικά με το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία, διάθεση των στερεών αποβλήτων (Άρθρο 4), να συντάξουν, μέσω των αρμόδιων αρχών τους, σχέδια διαχείρισης των στερεών αποβλήτων (Άρθρα 5 και 6), ενώ προβλέπονται και οι διαδικασίες αδειοδότησης εγκαταστάσεων ή επιχειρήσεων που επεξεργάζονται, εναποθηκεύουν ή διαθέτουν στερεά απόβλητα για λογαριασμό τρίτων (Άρθρο 8). Τέλος, στο Άρθρο 11, η αρχή “ο ρυπαίνων πληρώνει” εφαρμόζεται και για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων. Στην Ελλάδα, η Οδηγία αυτή ενσωματώθηκε με την Υπουργική Απόφαση (Υ.Α.) 49541/1424/86 (Φ.Ε.Κ. 444Β/1986) “*Στερεά απόβλητα συμμόρφωση με την Οδηγία 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 15ης Ιουλίου 1975*”. Ως

¹ Επίσημη εφημερίδα L 194 της 25/07/1975, σελ. 0039 – 0041 (Ελληνική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 15, τόμος 1, σελ. 0086)

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

υπεύθυνοι φορείς διαχείρισης των στερεών αποβλήτων ορίστηκαν, για πρώτη φορά νομοθετικά, οι οικείοι Δήμοι ή Κοινότητες, ή Σύνδεσμοι Δήμων ή Κοινοτήτων ή Δήμων και Κοινοτήτων, ή Αναπτυξιακοί Σύνδεσμοι, ή οι Δημοτικές ή Κοινοτικές Επιχειρήσεις (Άρθρο 6, §2).

1.2 Τροποποιήσεις της Οδηγίας - Πλαίσιο

Από τη θέσπισή της το 1975, η Οδηγία – Πλαίσιο για τα στερεά απόβλητα έχει υποστεί ένα σημαντικό αριθμό τροποποιήσεων. Αυτές αντανakλούν, σε μεγάλο βαθμό, τις εξελισσόμενες συνθήκες και αντιλήψεις σχετικά με τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων, τόσο από επιστημονικής άποψης, όσο και από τη σκοπιά του κοινωνικού συνόλου (Gille 2004).

Πιο συγκεκριμένα, οι τροποποιήσεις της αρχικής Οδηγίας – Πλαίσιο για τα στερεά απόβλητα παρουσιάζονται παρακάτω, ενώ στον Πίνακα 1, παρουσιάζεται με συνοπτικό τρόπο η ενσωμάτωση των Οδηγιών στο Εθνικό Δίκαιο.

1. **Οδηγία 91/156/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 18ης Μαρτίου 1991²**: στην τροποποίηση αυτή παρουσιάζεται μια σαφέστερη ιεράρχηση αναφορικά με τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων. Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 3, ως προτεραιότητα τίθεται η πρόληψη ή η μείωση της παραγωγής και της βλαπτικότητας των αποβλήτων, και εν συνεχεία η αξιοποίηση των αποβλήτων με ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση ή ανάκτηση ή οποιαδήποτε άλλη ενέργεια που έχει στόχο την παραγωγή δευτερογενών πρώτων υλών και τέλος η αξιοποίηση των αποβλήτων ως πηγής ενέργειας. Επίσης, στο άρθρο 5, προβλέπεται η δημιουργία, από κάθε κράτος-μέλος χωριστά ή σε συνεργασία, ενός ολοκληρωμένου και κατάλληλου δικτύου εγκαταστάσεων διάθεσης των αποβλήτων, με βάση την βέλτιστη διαθέσιμη τεχνολογία που δεν συνεπάγεται υπερβολικό κόστος³, έτσι ώστε να ικανοποιούνται οι αρχές της αυτάρκειας (self-sufficiency principle) και της εγγύτητας (proximity principle). Τέλος, ορίζονται για πρώτη φορά *κατηγορίες αποβλήτων, εργασίες διάθεσης και εργασίες που μπορούν να οδηγήσουν σε αξιοποίηση*. Η Οδηγία 91/156/ΕΟΚ ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο αρχικά με την Υ.Α. 69728/824 (Φ.Ε.Κ. 358/Β/17.5.1996) “*Μέτρα και όροι για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων*”, η οποία καταργήθηκε στη συνέχεια με την Υ.Α. Η.Π. 50910/2727/2003 (Φ.Ε.Κ. 1909/Β/22.12.2003) “*Μέτρα και όροι για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων –*

2 Επίσημη Εφημερίδα L 78 της 26.3.1991, σ. 32.

3 “Best available technology not entailing excessive costs”.

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

Εθνικός και περιφερειακός σχεδιασμός διαχείρισης”, η οποία πλέον ενσωματώνει πλήρως την Οδηγία.

- 2. Οδηγία 91/692/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 23ης Δεκεμβρίου 1991⁴:** η Οδηγία αυτή αφορά τον εξορθολογισμό και τη βελτίωση αναφορικά με τη διαβίβαση πληροφοριών και τη δημοσίευση εκθέσεων. Τροποποιεί το άρθρο 12 της Οδηγίας 75/442/ΕΟΚ, όπως αυτό τροποποιήθηκε από την Οδηγία 91/156/ΕΟΚ.

Πίνακας 1: Ενσωμάτωση των Κοινοτικών Οδηγιών στο Εθνικό Δίκαιο

Οδηγία Ε.Ε.	Εθνικό Δίκαιο	Παρατηρήσεις
75/442/ΕΟΚ	Υ.Α. 49541/1424/86 (Φ.Ε.Κ. 444/Β/9.7.1986)	Καταργήθηκε από την Υ.Α. 69728/824/1996 (Φ.Ε.Κ. 358/Β/17.5.1996)
Οδηγία 91/156/ΕΟΚ	<ol style="list-style-type: none">Υ.Α. 69728/824/1996 (Φ.Ε.Κ. 358/Β/17.5.1996)Υ.Α. Η.Π. 50910/2727/2003 (Φ.Ε.Κ. 1909/Β/22.12.2003)	<ol style="list-style-type: none">Προς εφαρμογή της Υ.Α. 69728/824/1996 θεσπίστηκε η Υ.Α. 114218/1997 (Φ.Ε.Κ. 1016/Β/17.11.1997) “Κατάρτιση πλαισίου προδιαγραφών και γενικών προγραμμάτων διαχείρισης στερεών αποβλήτων”⁵.Η Υ.Α. 69728/824/1996 καταργήθηκε από την Υ.Α. Η.Π. 50910/2727/2003 (Φ.Ε.Κ. 1909/Β/22.12.2003)

- 3. Απόφαση 96/350/ΕΚ της Επιτροπής της 24ης Μαΐου 1996⁶:** η απόφαση αυτή αφορά στην αντικατάσταση των καταλόγων των *Εργασιών Διάθεσης* και των *Εργασιών Αξιοποίησης* των στερεών αποβλήτων (Παραρτήματα ΙΙ Α και ΙΙ Β της Οδηγίας 75/442/ΕΟΚ, όπως αυτά προστέθηκαν από την Οδηγία 91/156/ΕΟΚ).

4 Επίσημη Εφημερίδα L 377 της 31.12.1991, σ. 48)

5 Παραμένει σε ισχύ σήμερα μέχρι την έκδοση υπουργικής απόφασης η οποία ορίζεται στην Υ.Α. Η.Π. 50910/2727/2003 (Φ.Ε.Κ. 1909/Β/22.12.2003)

6 Επίσημη Εφημερίδα L 135 της 6.6.1996, σ. 32)

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

4. Κανονισμός (ΕΚ) αριθμός 1882/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁷, η οποία αναφέρεται στην αντικατάσταση του άρθρου 18 της Οδηγίας – Πλαίσιο.

Το 2006, θεσπίστηκε η **Οδηγία 2006/12/ΕΚ “Περί των στερεών αποβλήτων”⁸**, στόχος της οποίας ήταν η **κωδικοποίηση**, για λόγους σαφήνειας και ορθολογισμού, της αρχικής Οδηγίας – Πλαίσιο και των διαδοχικών τροποποιήσεών της. Η Οδηγία 2006/12/ΕΚ είναι η μοναδική νομικά έγκυρη Οδηγία για τα στερεά απόβλητα σήμερα. Προφανώς, η Οδηγία 2006/12 δεν είναι αναγκαίο να ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο, καθώς αποτελεί κωδικοποίηση της Οδηγίας 75/442/ΕΟΚ, με τις τροποποιήσεις της, η οποία έχει ενσωματωθεί πλήρως με την Υ.Α. 50910/2727/2003 (Φ.Ε.Κ. 1909/Β/22.12.2003).

1.3 Η Θεματική Στρατηγική για τα Στερεά Απόβλητα και η Πρόταση για Νέα Οδηγία – Πλαίσιο

Στα πλαίσια του 6ου προγράμματος δράσης για το περιβάλλον για τα έτη 2002 - 2012 (The 6th Environment Action Programme of the European Community 2002 – 2012), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε στις 21 Δεκεμβρίου του 2005 μια νέα *στρατηγική για την πρόληψη και την ανακύκλωση των αποβλήτων* (Thematic Strategy on the Prevention and Recycling of Waste). Η μακροπρόθεσμη αυτή στρατηγική καθορίζει τους στόχους και περιγράφει τα μέσα με τα οποία η Ε.Ε. μπορεί να κινηθεί προς την κατεύθυνση της βελτίωσης της διαχείρισης των αποβλήτων (European Commission, COM(2005) 666 final).

Οι κύριοι στόχοι της πολιτικής της Ε.Ε. για τα απόβλητα, όπως αυτοί εκφράζονται μέσα από την προαναφερόμενη *Θεματική Στρατηγική*, είναι η μετάβαση στα υψηλότερα επίπεδα της ιεράρχησης διαχείρισης των αποβλήτων, και πιο συγκεκριμένα η **πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων και η προώθηση της επαναχρησιμοποίησης, της ανακύκλωσης και της ανάκτησης, με τελικό στόχο τη μείωση των αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων** (European Commission, COM(2005) 666 final), στα πλαίσια της συμβολής στη μείωση των συνολικών αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τη χρήση των **πόρων**. Με την επίτευξη του στόχου αυτού επιδιώκεται η μετατροπή της Ε.Ε. σε μια *κοινωνία ανακύκλωσης*.

Στη στρατηγική αναγνωρίζεται ότι η πρώτη Οδηγία - Πλαίσιο για τα στερεά απόβλητα, με τις

7 Επίσημη Εφημερίδα L 284 της 31.10.2003, σ.1.

8 Επίσημη Εφημερίδα L 114 της 27.04.2006 σ.0009 – 0021.

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

ακόλουθες τροποποιήσεις της, παρείχε τις βάσεις για τη διαμόρφωση ενός ιδιαίτερα σημαντικού νομικού πλαισίου (που περιλαμβάνει τόσο οριζόντια όσο και κάθετα νομοθετήματα), το οποίο συνέβαλλε τα μέγιστα στη βελτίωση της κατάστασης αναφορικά με τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων. Παρ' όλη όμως την επιτευχθείσα πρόοδο, δύο σημαντικά προβλήματα παρατηρούνται σήμερα (European Commission 2008):

1. Η διαρκής αύξηση των παραγόμενων ποσοτήτων στερεών αποβλήτων, με ρυθμούς ανάλογους της οικονομικής ανάπτυξης. Οι τάσεις αυτές αναμένεται να συνεχιστούν και στο μέλλον.
2. Η αύξηση των ποσοτήτων των στερεών αποβλήτων τα οποία καταλήγουν σε Χώρους Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ), παρά την αύξηση του ποσοστού της ανακύκλωσης και της αποτέφρωσης, ως συνέπεια των διαρκώς αυξανόμενων παραγόμενων ποσοτήτων.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι τάσεις αυτές οφείλονται κυρίως στην **μη ικανοποιητική εφαρμογή** της νομοθεσίας για τα απόβλητα, λόγω της ύπαρξης ορισμένων στοιχείων της πολιτικής και του νομικού πλαισίου τα οποία χρήζουν βελτιώσεων (European Commission, COM(2005) 666 final), όπως ο *ορισμός των αποβλήτων*, η διαφοροποίηση μεταξύ της *ανάκτησης* και της *διάθεσης* των στερεών αποβλήτων και η χρήση σαφών *ορισμών*, και η ενίσχυση της χρήσης *προτύπων* (π.χ. χρήση κριτηρίων για το τέλος του κύκλου ζωής των αποβλήτων). Συνεπώς, μια από τις κυριότερες δράσεις στα πλαίσια της νέας στρατηγικής είναι ο **εκσυγχρονισμός του υφιστάμενου νομικού πλαισίου**, με την έμφαση να δίνεται αφενός στην *πλήρη και αποτελεσματικότερη εφαρμογή της υπάρχουσας νομοθεσίας* και αφετέρου στην *απλοποίηση και στον εκσυγχρονισμό της*, κυρίως διαμέσου της καθιέρωσης της *Ανάλυσης Κύκλου Ζωής* (Life Cycle Analysis) στη διαμόρφωση πολιτικής.

Έτσι, στα πλαίσια της επίτευξης των προαναφερθέντων στόχων και της εφαρμογής της νέας στρατηγικής, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Δεκέμβριο του 2005, πρότεινε, μεταξύ άλλων δράσεων, την **αναθεώρηση της Οδηγίας – Πλαίσιο για τα στερεά απόβλητα**, με γενικό στόχο η **βελτιστοποίηση των διατάξεων** της Οδηγίας 75/442/ΕΟΚ, με την ταυτόχρονη διατήρηση της βασικής της δομής και των ουσιαστικών της διατάξεων (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, COM(2005) 667 τελικό). Σημειώνεται ότι η πρόταση αυτή δεν επηρεάζεται από την κωδικοποίηση της Οδηγίας – Πλαίσιο (Οδηγία 2006/12/ΕΚ). Προς το παρόν, η πρόταση βρίσκεται στη φάση της δεύτερης ανάγνωσης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ενώ σύμφωνα με

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

(ISWA 2008), υπάρχει δεσμευτική ημερομηνία ψήφισής της από την ολομέλεια του Κοινοβουλίου έως τις 19-20 Ιουνίου 2008.

2. Η ΝΕΑ ΟΔΗΓΙΑ – ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ

2.1 Νομική Βάση

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (COM 2005 (667) τελικό), ο πρωταρχικός σκοπός της νέας Οδηγίας – Πλαίσιο είναι η προστασία του περιβάλλοντος. Συνεπώς, η παρούσα πρόταση στηρίζεται στο άρθρο 175 ΕΚ όπως και η προηγούμενη αναθεώρηση της Οδηγίας – πλαίσιο για τα απόβλητα.

Επιπλέον, η νομική βάση της νέας οδηγίας στηρίζεται στις ακόλουθες αρχές (ΕΕΑ 2008, EUROPA 2008):

- **Αρχή της Επικουρικότητας:** Η λήψη των αποφάσεων σε πολιτικό επίπεδο θα πρέπει να γίνεται στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό αποκέντρωσης και οι δράσεις από ένα κεντρικό διοικητικό σώμα θα λαμβάνονται μόνον εάν είναι πιο αποτελεσματικές από τις δράσεις που λαμβάνονται σε ένα χαμηλότερο διοικητικό επίπεδο.
- **Αρχή της Αναλογικότητας:** η αρχή της αναλογικότητας διέπει την άσκηση των αρμοδιοτήτων που διαθέτει η Ε.Ε.. Σκοπός της είναι να περιορίσει και να οριοθετήσει τη δράση των οργάνων της Ένωσης. Σύμφωνα με τον εν λόγω κανόνα η δράση των κοινοτικών οργάνων δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων των Συνθηκών. Με άλλα λόγια, η έκταση της δράσης πρέπει να αντιστοιχεί στον επιδιωκόμενο στόχο της. Αυτό σημαίνει ότι, όταν η Ένωση διαθέτει διάφορους τρόπους επέμβασης με την ίδια αποτελεσματικότητα, πρέπει να επιλέξει αυτόν που επιτρέπει τη μεγαλύτερη ελευθερία στα κράτη μέλη και τους ιδιώτες.
- **Αρχή της Αυτάρκειας:** Η επεξεργασία ή η διάθεση για το μεγαλύτερο ποσοστό των αποβλήτων θα πρέπει να λαμβάνει χώρα εντός των ορίων της περιοχής στην οποία παράγονται.
- **Αρχή της Εγγύτητας:** Η διαχείριση των αποβλήτων θα πρέπει να γίνεται κατά το δυνατόν εγγύτερα στο μέρος όπου παράγονται διότι η μεταφορά των αποβλήτων προκαλεί σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

- **Αρχή “Ο Ρυπαίνων Πληρώνει”**: Αυτός που προκαλεί τη ρύπανση αναλαμβάνει το κόστος που προκαλείται από αυτή.

2.2 Βασικά Σημεία – Σκεπτικό της Πρότασης

Όπως αναφέρθηκε στην Ενότητα 1, η αναθεώρηση της Οδηγίας – Πλαίσιο 75/442/ΕΟΚ αποτελεί στοιχείο της Θεματικής Στρατηγικής για την πρόληψη της δημιουργίας και την ανακύκλωση των αποβλήτων. Ο μακροπρόθεσμος στόχος της Θεματικής Στρατηγικής είναι η μετατροπή της ΕΕ σε μία *Κοινωνία Ανακύκλωσης*, η οποία θα επιδιώκει την αποφυγή δημιουργίας αποβλήτων και θα χρησιμοποιεί τα απόβλητα ως πόρο. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, η Θεματική Στρατηγική ενισχύει ένα συνδυασμό μέτρων και δράσεων, όπου συμπεριλαμβάνονται τα ακόλουθα:

- Ανανεωμένη έμφαση στην πλήρη εφαρμογή της υπάρχουσας νομοθεσίας
- Απλοποίηση και εκσυγχρονισμός της υπάρχουσας νομοθεσίας
- Εισαγωγή της έννοιας του κύκλου ζωής στην πολιτική για τα απόβλητα
- Προώθηση πιο φιλόδοξων πολιτικών πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων
- Καλύτερη γνώση και πληροφόρηση
- Ανάπτυξη κοινών προτύπων αναφοράς για την ανακύκλωση
- Περαιτέρω διαμόρφωση της πολιτικής της ΕΕ στον τομέα της ανακύκλωσης.

Ο γενικός στόχος της υπό μελέτη πρότασης είναι η βελτιστοποίηση των διατάξεων της πρώτης Οδηγίας - Πλαίσιο 75/442/ΕΟΚ για τα στερεά απόβλητα, όπως αυτή έχει τροποποιηθεί διαδοχικά. Κατ' ουσίαν, προτείνεται η διατήρηση της βασικής δομής και των ουσιαστικών διατάξεων της οδηγίας - πλαίσιο και όχι η ριζική αναθεώρησή της. Σκοπός της πρότασης δεν είναι η ανάπτυξη περαιτέρω σημαντικών νομοθετικών πράξεων σε σχέση με αυτές που παρουσιάστηκαν στην Ενότητα 1, αλλά η βελτίωση του υπάρχοντος πλαισίου, η αποσαφήνιση των νομικών αβεβαιοτήτων και η συμπλήρωση των κενών του. Με την πρόταση δρομολογούνται ορισμένες από αυτές τις αναγκαίες πράξεις (βλ. §2.3).

Συνοπτικά, οι **κυριότερες προτάσεις για την αναθεώρηση της Οδηγίας – Πλαίσιο για τα απόβλητα** είναι οι εξής (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, COM(2005) 667 τελικό, Κοινή Θέση (ΕΚ) αριθ. 4/2008):

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

- Εισαγωγή περιβαλλοντικού στόχου
- Αποσαφήνιση των εννοιών της ανάκτησης και της διάθεσης
- Αποσαφήνιση των προϋποθέσεων για την ανάμιξη επικίνδυνων αποβλήτων
- Εισαγωγή διαδικασίας αποσαφήνισης του πότε κάποια απόβλητα παύουν να είναι απόβλητα για επιλεγμένες κατηγορίες αποβλήτων
- Εισαγωγή ελάχιστων προτύπων ή διαδικασίας καθιέρωσης ελάχιστων προτύπων για ορισμένες εργασίες διαχείρισης αποβλήτων
- Εισαγωγή απαίτησης κατάρτισης εθνικών προγραμμάτων πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων
- Απλοποίηση ισχύοντος νομικού πλαισίου
- Ενίσχυση της διαχείρισης βιολογικών αποβλήτων
- Ενίσχυση της ιεραρχίας διαχείρισης των αποβλήτων προς τα ανώτερα σημεία.

Με την εισαγωγή του *περιβαλλοντικού στόχου* ενσωματώνεται η έννοια του Κύκλου Ζωής στις διαδικασίες διαμόρφωσης πολιτικών και λήψεων αποφάσεων σχετικά με τη διαχείριση των αποβλήτων και ενισχύεται η αποτελεσματικότητά τους αναφορικά με το κόστος αυτής της διαχείρισης. Συγκεκριμένα, με την πρόταση για τη νέα Οδηγία ο στόχος εστιάζεται στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που προέρχονται από την παραγωγή και τη διαχείριση των αποβλήτων, λαμβάνοντας υπόψη τον κύκλο ζωής τους.

Στα πλαίσια της πρότασης εντάσσεται και η **αποσαφήνιση ορισμένων εννοιών**, που αφορά τον ορισμό των αποβλήτων, καθώς και τη διάκριση μεταξύ ανάκτησης και διάθεσης, ενώ αναθεωρείται και ο ορισμός της συλλογής. Με την υπό μελέτη πρόταση καθορίζονται σαφέστεροι ορισμοί και μηχανισμοί αντιμετώπισης των ασαφειών σε επίπεδο ΕΕ (βλ. §2.3.1). Στα πλαίσια αυτά εντάσσεται και η προσθήκη του ορισμού της *ανακύκλωσης* έτσι ώστε να αποσαφηνιστεί το πεδίο εφαρμογής της.

Σκοπός της εισαγωγής μίας *διαδικασίας αποσαφήνισης του πότε κάποια απόβλητα παύουν να είναι απόβλητα*, είναι η ανάπτυξη ενός συνόλου κριτηρίων τα οποία θα εξασφαλίζουν ότι ορισμένα ανακυκλωμένα υλικά δεν προκαλούν επιπτώσεις στο περιβάλλον. Τα αποχαρακτηρισμένα απόβλητα εισάγονται στην αγορά ως προϊόντα ή ουσίες, κάτω από το αντίστοιχο νομικό πλαίσιο και πρότυπα (βλ. §2.2.3). Επίσης, η εισαγωγή των εν θέματι κριτηρίων αναμένεται να οδηγήσει και στη μείωση μέρους των διοικητικών δαπανών τα οποία σχετίζονται με τη νομοθεσία περί αποβλήτων (πηγή: European Commission, COM(2005) 666

final).

Στα πλαίσια της Θεματικής Στρατηγικής υποστηρίζεται η μετακίνηση προς μία προσέγγιση που ενισχύει τη **χρήση προτύπων**. Υπό αυτή τη σκοπιά, η πρόταση για τη νέα Οδηγία – Πλαίσιο ενισχύει την εφαρμογή ελαχίστων προτύπων ή τη διαμόρφωση μίας διαδικασίας καθιέρωσης ελάχιστων προτύπων για τις εργασίες επεξεργασίας των αποβλήτων, καθώς η έλλειψη τους έχει παρατηρηθεί ότι μπορεί να υπονομεύσει το επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας καθώς και την εσωτερική αγορά ανακυκλωμένων προϊόντων.

Επιπλέον, η πρόταση για τη νέα Οδηγία – Πλαίσιο για τα απόβλητα στοχεύει στην **απλοποίηση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου**. Προς αυτή την κατεύθυνση προτείνεται η κατάργηση της Οδηγίας 75/439/ΕΟΚ περί διαθέσεως χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων και ενσωμάτωση στην προτεινόμενη Οδηγία – Πλαίσιο της Οδηγίας 91/689/ΕΟΚ για τα επικίνδυνα απόβλητα. Στη νέα Οδηγία – Πλαίσιο προτείνεται η ενσωμάτωση της ειδικής υποχρέωσης συλλογής των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων. Ενώ αρχικά προτάθηκε από την Επιτροπή η κατάργηση της προτεραιότητας στη αναγέννηση των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων έναντι άλλων εναλλακτικών μεθόδων ανάκτησης, οι πρόσφατες εξελίξεις στον τομέα αυτό υποδεικνύουν ότι όταν είναι δυνατόν (από τεχνική, περιβαλλοντική και οικονομική άποψη) η μέθοδος αυτή θα πρέπει να προτιμάται. Η ενσωμάτωση της Οδηγίας 91/689/ΕΟΚ στοχεύει στην παγιοποίηση και απλοποίηση της νομοθεσίας, αφού υπήρχαν πολλά κοινά σημεία και αλληλοσυνδέσεις με την Οδηγία – Πλαίσιο για τα απόβλητα. Επιπρόσθετα, καταργούνται και τροποποιούνται παρωχημένες και ασαφείς διατάξεις των τριών Οδηγιών (Οδηγία 2006/12/ΕΚ, Οδηγία 75/439/ΕΟΚ και 91/689/ΕΟΚ), ενώ θα περιληφθούν ορισμοί και θα θεσπιστούν βασικοί κανόνες για τις υπόλοιπες νομοθετικές πράξεις της ΕΕ που αφορούν τον τομέα των αποβλήτων.

Υπό το πρίσμα της απλοποίησης του υφιστάμενου νομικού πλαισίου, η προτεινόμενη Οδηγία – Πλαίσιο θα εφαρμόζεται σε συνδυασμό με την Οδηγία 96/61/ΕΚ σχετικά με την Ολοκληρωμένη Πρόληψη και Έλεγχο της Ρύπανσης (Οδηγία ΟΠΕΡ), στον τομέα της αδειοδότησης εγκαταστάσεων διαχείρισης αποβλήτων, ώστε να αποφεύγεται η ανάγκη έκδοσης πολλαπλών αδειών.

Η προβλεπόμενη από την πρόταση υποχρέωση των κρατών – μελών να **καταρτίσουν προγράμματα πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων**, εντάσσεται στους γενικότερους στόχους της Στρατηγικής για τη μετάβαση στα υψηλότερα επίπεδα της ιεραρχίας των αποβλήτων. Με τον τρόπο αυτό, επιδιώκεται η εξασφάλιση της απαιτούμενης ευελιξίας κατά τη θέσπιση εθνικών και τοπικών λύσεων για την αξιοποίηση των ωφελειών που μπορούν να προκύψουν από την

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

πρόληψη παραγωγής αποβλήτων.

Η πορεία των σχετικών διεργασιών για την οριστικοποίηση της νέας Οδηγίας - Πλαίσιο παρουσιάζεται στο διαδικτυακό χώρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής PreLex, όπου παρατίθενται τα σχετικά έγγραφα⁹. Την 8η Απριλίου 2008, έλαβε χώρα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ψήφιση για τις προτεινόμενες από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τροπολογίες επί της Κοινής Θέσης με αριθ. 4/2008 του Συμβουλίου. Τα αποτελέσματα δεν δημοσιεύτηκαν ως την ημερομηνία έκδοσης της παρούσας έκθεσης.

Στην επόμενη παράγραφο αναλύονται τα βασικά σημεία της πρότασης για τη νέα Οδηγία Πλαίσιο για τα απόβλητα.

2.3 Ανάλυση των Προτάσεων για τη Νέα Οδηγία - Πλαίσιο

Στην παρούσα παράγραφο παρουσιάζεται μία ανάλυση της πρότασης για τη νέα Οδηγία – Πλαίσιο για τα απόβλητα. Η ανάλυση γίνεται επί της Κοινής Θέσης του Συμβουλίου και των αντίστοιχων Τροπολογιών που προτάθηκαν από την Επιτροπή. Τα επί μέρους θέματα της ανάλυσης παρουσιάζονται στις § 2.3.1 έως 2.3.13.

2.3.1 Ορισμοί

Στον Πίνακα 2 παρουσιάζονται οι έννοιες που:

- ορίζονται στην Υ.Α. Η.Π. 50910/2727 (ΦΕΚ 1909B/22-12-2003)
- προτείνονται στην Κοινή Θέση (αριθ. 4/2008) της 20ης Δεκεμβρίου 2007 του Συμβουλίου
- που προτείνονται από τις τελευταίες τροπολογίες από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Πίνακας 2: Σύγκριση ορισμών στο Εθνικό Δίκαιο και στη νέα Οδηγία - Πλαίσιο

α/α	Η.Π. 50910/2727/2003	Προτάσεις για τη νέα Οδηγία - Πλαίσιο	
		Κοινή Θέση Συμβουλίου	Τροπολογίες Ευρωπαϊκής Επιτροπής
1.	Στερεό (μη επικίνδυνο απόβλητο)	Απόβλητα	-
2.	Παραγωγός	Παραγωγός αποβλήτων	-

9 http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=en&DosId=193712#375778

α/α	Η.Π. 50910/2727/2003	Προτάσεις για τη νέα Οδηγία - Πλαίσιο	Κοινή Θέση Συμβουλίου	Τροπολογίες Ευρωπαϊκής Επιτροπής
3.	Κάτοχος	Κάτοχος αποβλήτων		-
4.	Διαχείριση	Διαχείριση αποβλήτων		-
5.	Διάθεση	Διάθεση		Τροπολογία 97
6.	Αξιοποίηση	-		-
7.	Επεξεργασία	Επεξεργασία		-
8.	Συλλογή	Συλλογή		-
9.	Μεταφορά	-		-
10.	Μεταφόρτωση	-		-
11.	Προσωρινή Αποθήκευση	-		-
12.	Αστικά Απόβλητα	-		-
13.	Οικιακά απόβλητα	-		-
14.	Απόπλυμα	-		-
15.	Εγκεκριμένος χώρος ή εγκατάσταση διάθεσης ή αξιοποίησης στερεών αποβλήτων	-		-
16.	Υπόχρεος φορέας διαχείρισης	-		-
17.	Εξυγίανση και αποκατάσταση μιας εγκατάστασης ή ενός χώρου μετά την παύση λειτουργίας του	-		-
		Προσθήκες Ορισμών		
18.		Επικίνδυνα απόβλητα		-
19.		Βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές		Τροπολογία 99
20.		Αναγέννηση αποβλήτων ορυκτελαίων		-
21.		Ανακύκλωση		Τροπολογίες 90 – 95
22.		Προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση		-
23.		Έμπορος		-
24.		Μεσίτης		-
25.		Βιολογικά απόβλητα		Τροπολογίες 77 και 78
26.		Πρόληψη		-
27.		Επαναχρησιμοποίηση		-
28.		Ανάκτηση		Τροπολογίες 8, 83 – 89
29.		Απόβλητα έλαια		-
				Προσθήκες Ορισμών
30.				Τροπολογία 79: “χωριστή συλλογή”
31.				Τροπολογία 82: “επανεπεξεργασία πριν

α/α	Η.Π. 50910/2727/2003	Προτάσεις για τη νέα Οδηγία - Πλαίσιο	
		Κοινή Θέση Συμβουλίου	Τροπολογίες Ευρωπαϊκής Επιτροπής
			<i>από την ανάκτηση ή τη διάθεση</i>
32.			Τροπολογία 96: “ανακυκλωμένο” ή “ποσοστό ανακύκλωσης”
33.			Τροπολογία 98: “ανάκτηση ενέργειας”
34.			Τροπολογία 100: “προεπεξεργασία”
35.			Τροπολογία 101: “οργανισμός συντονισμού της επεξεργασίας”
36.			Τροπολογία 102: “δευτερογενής πρώτη ύλη”

Όπως μπορεί να διαφανεί από τον Πίνακα 2 ορισμένες έννοιες θα πρέπει να τροποποιηθούν και κάποιες άλλες να προστεθούν στο Εθνικό Δίκαιο. Αναφορικά με τη νέα Οδηγία – Πλαίσιο, ιδιαίτερο ενδιαφέρον, από άποψη επιπτώσεων σε επίπεδο άσκησης πολιτικής και εφαρμογής προγραμμάτων διαχείρισης αποβλήτων, εντοπίζεται στις ακόλουθες έννοιες:

- ανάκτηση
- ανακύκλωση
- διάθεση
- πρόληψη
- βιολογικά απόβλητα (βλ. 2.3.10)
- χωριστή συλλογή (βλ. §2.3.6)
- επικίνδυνα απόβλητα
- απόβλητα ορυκτελαίων

Με την προτεινόμενη αναθεώρηση στα πλαίσια της αποσαφήνισης των όρων, εισάγονται οι ορισμοί της ανάκτησης και της ανακύκλωσης. Στην ουσία η ανάκτηση θεωρείται *οιαδήποτε εργασία της οποίας το αποτέλεσμα είναι η χρήση των αποβλήτων έναντι άλλων υλικών τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν*. Στις τροπολογίες που κατέθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενόψει της 2η ανάγνωσης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προτείνεται η ενσωμάτωση κριτηρίων αποδοτικότητας και η προϋπόθεση της μείωσης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων όταν χρησιμοποιούνται τα απόβλητα έναντι άλλων υλικών και πόρων.

Η ανακύκλωση ορίζεται ως *οποιαδήποτε διεργασία ανάκτησης με την οποία τα απόβλητα*

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

μετατρέπονται εκ νέου σε προϊόντα, υλικά ή ουσίες που προορίζονται είτε να εξυπηρετούν και πάλι τον αρχικό τους σκοπό είτε άλλους σκοπούς. Η ανακύκλωση περιλαμβάνει την επανεπεξεργασία οργανικών υλών, όχι όμως και την ανάκτηση ενέργειας και την επανεπεξεργασία σε υλικά που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν ως καύσιμα ή σε εργασίες επίχωσης. Αναφορικά με την ανάκτηση ενέργειας, σημαντικό ρόλο παίζει η παραπάνω αποσαφήνιση, δεδομένης της προτεινόμενης μετακίνησης σε υψηλότερα επίπεδα στην ιεράρχηση των αποβλήτων (βλ. §2.3.4).

Επιπλέον, στα πλαίσια της ενσωμάτωσης των Οδηγιών για τα επικίνδυνα απόβλητα και τα χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια, στη νέα Οδηγία – Πλαίσιο θα ενσωματωθούν και οι αντίστοιχοι ορισμοί.

Ο ορισμός που προστίθεται αναφορικά με την πρόληψη υποστηρίζει το σκοπό της ενίσχυσης των υψηλότερων επιπέδων της ιεράρχησης (βλ. §2.3.4), συνδυαστικά με τη διευρυμένη ευθύνη του παραγωγού (βλ. §2.3.5) και την υποχρεωτική κατάρτιση από τα κράτη - μέλη προγραμμάτων για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων (§ 2.3.13).

Τέλος, παρατηρούνται τροποποιήσεις ορισμένων όρων που περιλαμβάνονται στην Η.Π. 50910/2727/2003, και πιο συγκεκριμένα:

- *Διαχείριση των αποβλήτων*: εισάγεται, πλέον του υφιστάμενου ορισμού και η επίβλεψη των ενεργειών στις οποίες προβαίνουν οι έμποροι και οι μεσίτες.
- *Διάθεση* (βλ. και §2.3.7): στην προσπάθεια αποσαφήνισης των εννοιών γίνεται ρητή αναφορά κατά τον ορισμό της διάθεσης ότι πρόκειται για “*οιαδήποτε εργασία η οποία δε συνιστά ανάκτηση, ακόμη και στην περίπτωση που η εργασία έχει ως δευτερογενή συνέπεια την ανάκτηση ουσιών ή ενέργειας.*”

2.3.2 Πεδίο Εφαρμογής

Το σημαντικότερο στοιχείο είναι ότι στο πεδίο εφαρμογής της υπό μελέτη οδηγίας προστίθενται τα επικίνδυνα απόβλητα και τα απόβλητα ορυκτελαίων. Επιπλέον, προβλέπεται ότι μέχρι να καλυφθεί το πεδίο εφαρμογής κάποιων αποβλήτων από την κοινοτική νομοθεσία, θα ισχύει σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Κοινότητας η νέα Οδηγία – Πλαίσιο για τα απόβλητα. Με τον τρόπο αυτό γίνεται προσπάθεια εξάλειψης των νομοθετικών κενών σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.

Η ενσωμάτωση των επικινδύνων αποβλήτων δεν αλλάζει ουσιαστικά τον χαρακτηρισμό τους. Η ένταξη στον Ευρωπαϊκό Κατάλογο Αποβλήτων και το σύστημα REACH συνεχίζουν να ισχύουν.

2.3.3 Αποχαρακτηρισμός των Αποβλήτων

Με την αναθεώρηση εισάγονται όροι και κριτήρια για τον αποχαρακτηρισμό ορισμένων αποβλήτων, τα οποία έχουν υποστεί κάποιου είδους διαδικασία ανάκτησης. Οι αναμενόμενοι όροι που θα καθορίζουν τα κριτήρια για τον αποχαρακτηρισμό των αποβλήτων είναι:

- ύπαρξη συγκεκριμένου σκοπού χρήσης
- ύπαρξη αγοράς ή ζήτησης για το συγκεκριμένο προϊόν ή ουσία (το οποίο θα αντικαταστήσει το αποχαρακτηρισμένο απόβλητο)
- η ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και των κινδύνων για την ανθρώπινη υγεία από τον αποχαρακτηρισμό των αποβλήτων
- η πλήρωση συγκεκριμένων τεχνικών απαιτήσεων που σχετίζονται με το συγκεκριμένο σκοπό που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν
- η τήρηση της κείμενης νομοθεσίας και των προτύπων που ισχύουν για τα προϊόντα τα οποία πρόκειται να αντικατασταθούν σε μία συγκεκριμένη χρήση από τα αποχαρακτηρισμένα απόβλητα.

Κατά την υποβολή των τροπολογιών της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει τα ακόλουθα:

- να καθοριστούν τα κριτήρια αποχαρακτηρισμού σε κοινοτικό επίπεδο και να μην καθορίζονται ξεχωριστά από τα κράτη μέλη
- να μην ισχύει ο αποχαρακτηρισμός για απόβλητα που μεταφέρονται διασυνοριακά, διότι οι διεθνείς συμβάσεις δεν προβλέπουν αποχαρακτηρισμό αποβλήτων
- να μην ισχύει ο αποχαρακτηρισμός για απόβλητα που οδηγούνται προς αποτέφρωση ή ανάκτηση ενέργειας, διότι οι αντίστοιχες οδηγίες δεν προβλέπουν κάτι τέτοιο, επομένως ανακύπτει πρόβλημα μη συμμόρφωσης.
- Να μην ισχύει για τα επικίνδυνα απόβλητα, ώστε να διασφαλίζεται κατά το μέγιστο η προστασία του περιβάλλοντος

Τα αποχαρακτηρισμένα απόβλητα παύουν να θεωρούνται απόβλητα και για τους σκοπούς της ανάκτησης και ανακύκλωσης που αναφέρονται στις Οδηγίες:

- 94/62/ΕΚ για τα απορρίμματα συσκευασιών
- 2000/53/ΕΚ για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους
- 2002/96/ΕΚ για τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού
- 2006/66/ΕΚ για τα απόβλητα ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών
- και σε άλλες σχετικές νομοθετικές πράξεις

Τα παραπάνω ισχύουν όταν έχει ολοκληρωθεί η επιχείρηση επαναχρησιμοποίησης,

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

ανάκτησης ή ανακύκλωσης.

2.3.4 Ιεράρχηση της Διαχείρισης Αποβλήτων

Προκείμενου να δοθεί μεγαλύτερη βαρύτητα στην προτεινόμενη Οδηγία – Πλαίσιο, στο πλαίσιο της στρατηγικής για την πρόληψη παραγωγής και τη διαχείριση αποβλήτων, η επιτροπή προτείνει η ιεράρχηση της διαχείρισης των αποβλήτων να ενταχθεί στο Άρθρο 1, όπου περιλαμβάνεται το αντικείμενο και ο σκοπός της νέας Οδηγίας. Η προτεινόμενη ιεράρχηση είναι η εξής:

1. πρόληψη και μείωση
2. προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση
3. ανακύκλωση
4. άλλου είδους ανάκτηση (π.χ. ανάκτηση ενέργειας)
5. διάθεση

Λαμβάνοντας υπόψη τον περιβαλλοντικό στόχο, επιτρέπονται ειδικές ροές αποβλήτων που παρεκκλίνουν από την παραπάνω ιεράρχηση, αν κάτι τέτοιο δικαιολογείται από τον κύκλο ζωής προκειμένου να υπάρξει ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και των κινδύνων της ανθρώπινης υγείας από την πρόληψη και τη διαχείριση των αποβλήτων.

2.3.5 Διευρυμένη Ευθύνη του Παραγωγού

Κατά τη διάρκεια των διεργασιών για την οριστικοποίηση της νέας Οδηγίας – Πλαίσιο γίνεται μία προσπάθεια ενίσχυσης του ρόλου του παραγωγού στην πρόληψη της παραγωγής των αποβλήτων. Επιπλέον γίνεται προσπάθεια για τον ορισμό νομοθετικών πλαισίων για την παραγωγή προϊόντων με υψηλό δείκτη ανακυκλωσιμότητας και ελαχιστοποίησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον και την υγεία όταν αυτά καταστούν απόβλητα.

Κατ' ελάχιστον, στη νέα Οδηγία – Πλαίσιο θα ενθαρρύνονται τα κράτη – μέλη να αναπτύξουν σε εθνικό επίπεδο νομοθετικές πράξεις που θα ενισχύουν τη διεύρυνση της ευθύνης του παραγωγού, καλύπτοντας ολόκληρο τον κύκλο ζωής ενός προϊόντος/αποβλήτου, από τον σχεδιασμό του προϊόντος, την επεξεργασία του ως απόβλητο, και την επαναφορά του στην αγορά ως προϊόν (π.χ. αποχαρακτηρισμένο απόβλητο).

2.3.6 Ανάκτηση

Το ζήτημα της ανάκτησης στην προτεινόμενη αναθεώρηση της Οδηγίας – Πλαίσιο παίζει κυρίαρχο ρόλο. Η συζήτηση, που λαμβάνει χώρα για την οριστικοποίηση της νέας Οδηγίας,

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

μεταξύ του Συμβουλίου, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Επιτροπής επί του συγκεκριμένου θέματος κυριαρχείται από τον ορισμό της ανάκτησης και από το πλαίσιο (μέτρα, όροι, κριτήρια και περιορισμοί) για το σχεδιασμό και την εφαρμογή αντίστοιχων προγραμμάτων.

Με την αποσαφήνιση του ορισμού και των διαδικασιών που αποτελούν ανάκτηση, παρέχεται μία νομική ασφάλεια για τις αντίστοιχες εργασίες, ενώ καλύπτεται και η διασυνοριακή μεταφορά, κατά την οποία είναι δυνατόν να υπονομευτούν τα διάφορα εθνικά σχέδια διαχείρισης αποβλήτων. Στην τελευταία πρόταση τροπολογιών της Επιτροπής επί της Κοινής Θέσης του Συμβουλίου, περιγράφονται κάποιες ποσοτικές δεσμεύσεις που πρέπει να τηρηθούν από τα κράτη – μέλη αναφορικά με την επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση:

- μέχρι το 2020, η προετοιμασία για την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση οικιακών αποβλήτων θα πρέπει να αυξηθεί τουλάχιστον κατά 50% σε βάρος
- μέχρι το 2020, η προετοιμασία για την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση αποβλήτων κατασκευών και κατεδαφίσεων θα πρέπει να αυξηθεί τουλάχιστον κατά 70% σε βάρος.

Επιπλέον, προβλέπεται ότι μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2015 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο θα επανεξετάζουν τους παραπάνω στόχους και θα μελετούν το ενδεχόμενο ορισμού στόχων και για τα βιομηχανικά απόβλητα, λαμβάνοντας υπόψη τις σύγχρονες τάσεις στον τομέα της επεξεργασίας των αποβλήτων και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Στις τροπολογίες της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εισάγει και έναν ορισμό για την έννοια “ανακυκλωμένο” ή “ποσοστό ανακύκλωσης” ως εξής: *καθορίζεται με βάση την ποσότητα του υλικού το οποίο προκύπτει από τη διαδικασία ανακύκλωσης και το οποίο χρησιμοποιείται ως υλικό σε νέα προϊόντα, υλικά ή ουσίες*. Δηλαδή, θα πρέπει να υπολογίζεται ως ανακυκλωμένο το προϊόν (αποτέλεσμα) της διαδικασίας ανακύκλωσης και όχι το υλικό που οδηγείται προς ανακύκλωση.

Ενισχύοντας τον περιβαλλοντικό στόχο, στην Κοινή Θέση του Συμβουλίου αναφέρεται ρητά ότι οι εργασίες της ανάκτησης θα πρέπει να λαμβάνουν χώρα χωρίς να:

- δημιουργείται κίνδυνος για το νερό, τον αέρα, το έδαφος, τα φυτά και τα ζώα
- προκαλείται όχληση από θόρυβο ή οσμές
- επηρεάζεται δυσμενώς το τοπίο ή οι τοποθεσίες ιδιαίτερου ενδιαφέροντος

Τέλος, στο πλαίσιο της συμμόρφωσης με τους στόχους και της διευκόλυνσης και βελτίωσης της απόδοσης των εργασιών ανάκτησης ενθαρρύνεται η ξεχωριστή συλλογή των αποβλήτων (λαμβάνοντας υπόψη την τεχνική, περιβαλλοντική και οικονομική διάσταση για το αν κάτι

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

τέτοιο είναι εφικτό), ώστε να μη λαμβάνει χώρα ανάμιξη με άλλα απόβλητα ή με άλλα υλικά με διαφορετικές ιδιότητες. Η σημασία που δίνεται πλέον στη διαλογή των αποβλήτων στην πηγή (ΔσΠ), προκύπτει και από την πρόταση της Επιτροπής για εισαγωγή ορισμού σχετικά με την “χωριστή συλλογή” (βλ. Πίνακα 2). Στη σχετική της αιτιολόγηση η Επιτροπή αναφέρει “*Η χωριστή συλλογή θα γίνεται συνεχώς και πιο σημαντική ώστε να υπάρξει πρόοδος προς την κοινωνία της ανακύκλωσης και να δημιουργηθούν πρωτοπόρες αγορές για τη ανακύκλωση*”. Η χωριστή ανακύκλωση μπορεί να θεωρηθεί κρίσιμο μέτρο για την επίτευξη των στόχων, υπό το πρίσμα του ορισμού του ποσοστού ανακύκλωσης, όπως αναφέρθηκε παραπάνω.

2.3.7 Διάθεση

Με την αναθεωρημένη Οδηγία – Πλαίσιο διαχωρίζονται με μεγαλύτερη σαφήνεια ο όρος διάθεση από αυτόν της ανάκτησης και ειδικά όσο αφορά την αποτέφρωση/καύση των αποβλήτων. Η αποτέφρωση/καύση των αποβλήτων θεωρείται διάθεση αν επιτυγχάνεται ενεργειακή απόδοση μικρότερη από:

- 60% για τις εγκαταστάσεις που λειτουργούν και επιτρέπονται σύμφωνα με την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία πριν από την 1η Ιανουαρίου 2009
- 65% για εγκαταστάσεις που επιτρέπονται μετά την 31η Δεκεμβρίου 2008 (παρέχεται σχετικά ο μαθηματικός τύπος υπολογισμού της ενεργειακής απόδοσης).

Σε κάθε περίπτωση, η ενέργεια που παράγεται από την εγκατάσταση θα πρέπει να είναι μεγαλύτερη από αυτή που καταναλώνεται για τη λειτουργία της. Παρ' όλα αυτά, προβλέπονται εξαιρέσεις για μεμονωμένες περιοχές και περιοχές έντονου ψύχους.

2.3.8 Επικίνδυνα Απόβλητα

Στην προτεινόμενη αναθεώρηση της Οδηγίας – Πλαίσιο για τα απόβλητα προτείνεται η ενσωμάτωση της Οδηγίας 91/689/ΕΚ για τα επικίνδυνα απόβλητα, με σκοπό την παγιοποίηση και απλοποίηση της νομοθεσίας, αφού υπήρχαν κοινά σημεία με την Οδηγία 2006/12/ΕΟΚ. Σημαντική αναθεώρηση αποτελεί η ένταξη της αραιώσης των επικίνδυνων αποβλήτων στην απαγόρευση ανάμιξης των επικίνδυνων αποβλήτων με άλλα (επικίνδυνα και μη) απόβλητα, ουσίες και υλικά.

Σε περίπτωση παρεκκλίσεων από την απαγόρευση ανάμιξης, προτείνεται οι διατάξεις να γίνουν αυστηρότερες, προκειμένου να εξασφαλίζεται η δυνατότητα χωριστού χειρισμού κάθε επικίνδυνου απόβλητου που περιέχεται στο μείγμα, με τρόπο που δε θα προκαλεί αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και τη δημόσια υγεία. Γενικότερα η ανάμιξη γίνεται αποδεκτή, κατά

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

παρέκκλιση, μόνο από σχετικά αδειοδοτημένους οργανισμούς ή επιχειρήσεις, όταν πληρούνται οι όροι για την προστασία του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας (βλ. §2.3.4) και όταν εφαρμόζονται οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές.

2.3.9 Απόβλητα Ορυκτελαίων

Με τη νέα Οδηγία – Πλαίσιο θα καταργηθεί η Οδηγία 75/439/ΕΚ *περί διάθεσης χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων* και θα ενσωματωθούν σχετικές με τη διαχείρισή τους διατάξεις (στην Οδηγία - Πλαίσιο). Ουσιαστικά προτείνεται η ιεράρχηση της διαχείρισης αποβλήτων να εφαρμοστεί και στα απόβλητα ορυκτελαίων με την υποσημείωση ότι όταν είναι τεχνικά δυνατόν να προτιμάται η αναγέννηση. Μεγαλύτερη βαρύτητα δίδεται στην ξεχωριστή συλλογή τους και στη μη ανάμιξή τους με απόβλητα ορυκτελαίων διαφορετικών χαρακτηριστικών και με άλλα είδη αποβλήτων και ουσιών, όταν η ανάμιξη εμποδίζει την επεξεργασία τους και ειδικά την ανακύκλωση που είναι ο πρωταρχικός στόχος.

2.3.10 Βιολογικά Απόβλητα

Στη νέα Οδηγία – Πλαίσιο προτείνεται και η ενσωμάτωση των βιολογικών αποβλήτων (απόβλητα κήπου και πάρκων, τροφικά απορρίμματα κλπ). Η διαλογή των βιολογικών αποβλήτων, ώστε να συλλέγονται, αποθηκεύονται και επεξεργάζονται χωριστά καθίσταται υποχρεωτική.

Επίσης, προβλέπεται θέσπιση, με νέα νομοθετική πράξη, ελάχιστων προδιαγραφών ασφάλειας, περιβαλλοντικών και ποιοτικών κριτηρίων (συμπεριλαμβανομένων ανώτατων ορίων ρύπων) για τη συλλογή και επεξεργασία των βιολογικών αποβλήτων.

Τέλος, αναφορικά με τη διαχείριση των βιολογικών αποβλήτων, με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις της Επιτροπής υποχρεούνται τα κράτη – μέλη στη σύσταση και λειτουργία συστημάτων διασφάλισης ποιότητας για την εποπτεία και συμμόρφωση με μία σειρά μέτρων και όρων που θα οριστούν με νέα νομοθετική πράξη σε κοινοτικό επίπεδο. Επιπλέον, τα κράτη – μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν την τακτική διεξαγωγή ελέγχων για επιβλαβείς ουσίες.

2.3.11 Αδειοδοτήσεις

Με την αναθεωρημένη Οδηγία – Πλαίσιο η αδειοδότηση για τη διαχείριση των αποβλήτων συνδυάζεται με την αδειοδότηση μέσω ΟΠΕΡ, με αποτέλεσμα να αποκλείεται η διπλή έκδοση αδειών. Με τον τρόπο αυτό απλοποιείται η νομική βάση για την περιβαλλοντική αδειοδότηση.

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

Επιπλέον, αποφεύγεται η περιττή επανάληψη πληροφοριών και εκτελούμενων εργασιών από το φορέα εκμετάλλευσης ή την αρμόδια αρχή. Αν και προβλέπονται κάποιες εξαιρέσεις από τις αδειοδοτήσεις, αυτές δεν πρέπει σε καμία περίπτωση, σύμφωνα με την Επιτροπή, να αφορούν, τα επικίνδυνα απόβλητα.

2.3.12 Στοιχειώδη Πρότυπα

Η Κοινή Θέση του Συμβουλίου προτείνει την θέσπιση στοιχειωδών προτύπων για τις δραστηριότητες επεξεργασίας που απαιτούν άδεια. Τα πρότυπα αυτά:

- αφορούν τις κυριότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις της δραστηριότητας επεξεργασίας αποβλήτων
- εξασφαλίζουν ότι η επεξεργασία των αποβλήτων πραγματοποιείται σύμφωνα με τις απαιτήσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας (βλ. §2.3.6)
- λαμβάνουν υπόψη τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές
- ανάλογα με την περίπτωση, περιλαμβάνουν στοιχεία σχετικά με την ποιότητα της επεξεργασίας και τις διαδικαστικές απαιτήσεις.

Σύμφωνα με την Επιτροπή, η Κοινή Θέση του Συμβουλίου αφήνει τη θέσπιση των προτύπων στη δικαιοδοσία των κρατών – μελών. Σε διασυνοριακό επίπεδο όμως, κάτι τέτοιο μπορεί να προκαλέσει προβλήματα όταν για παράδειγμα τα πρότυπα των εγκαταστάσεων ανάκτησης μεταξύ δύο χωρών διαφέρουν (όταν τα πρότυπα του κράτους – αποδέκτη είναι λιγότερο αυστηρά από τα πρότυπα του κράτους από το οποίο αποστέλλονται τα απόβλητα). Σε μία τέτοια περίπτωση, η πρακτική θα μπορούσε να υπονομεύσει τις εθνικές πολιτικές που υποστηρίζουν υψηλότερου επιπέδου ποιοτικά και ποσοτικά πρότυπα. Η καθιέρωση των προτύπων σε κοινοτικό επίπεδο θα διασφαλίσει την αποφυγή τέτοιων φαινομένων.

2.3.13 Προγράμματα για την Πρόληψη της Δημιουργίας Αποβλήτων

Με την ψήφιση της νέας Οδηγίας – Πλαίσιο τα κράτη – μέλη θα πρέπει να προχωρήσουν στην εκπόνηση προγραμμάτων πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων. Τα προγράμματα αυτά είναι δυνατόν να ενσωματωθούν στα υπάρχοντα σχέδια ή προγράμματα διαχείρισης των αποβλήτων, υπό την προϋπόθεση ότι θα είναι διακριτά και τα μέτρα πρόληψης θα προσδιορίζονται με σαφή τρόπο. Σκοπός της εκπόνησης και της υλοποίησης των προγραμμάτων αυτών είναι η ρήξη της σχέσης που υπάρχει μεταξύ οικονομικής ανάπτυξης και περιβαλλοντικών επιπτώσεων, που συνδέονται με την παραγωγή αποβλήτων.

Κατά την εκπόνηση των προγραμμάτων θα πρέπει να γίνει αξιολόγηση της χρησιμότητας των

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

παραδειγμάτων μέτρων πρόληψης που θα δίνει η Οδηγία, τα οποία κατατάσσονται: (α) σε μέτρα που μπορεί να επηρεάσουν τις προϋποθέσεις – πλαίσια σχετικά με την παραγωγή των αποβλήτων και (β) μέτρα που μπορεί να επηρεάσουν τις φάσεις σχεδιασμού, παραγωγής και διανομής.

Στην παρούσα φάση των διεργασιών για την τελική μορφή, το περιεχόμενο και τη ψήφιση της νέας Οδηγίας – Πλαίσιο, συζητείται αν οι ποιοτικοί και ποσοτικοί στόχοι πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων θα θεσπίζονται σε κοινοτικό ή εθνικό επίπεδο. Επιπλέον η Επιτροπή θα διαμορφώσει δείκτες των μέτρων πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων με νέες νομοθετικές πράξεις, καθώς και κατευθυντήριες γραμμές, με σκοπό την στήριξη των κρατών – μελών κατά την προετοιμασία των σχετικών προγραμμάτων.

Στην Ενότητα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι αναμενόμενες επιπτώσεις των βασικών σημείων της προτεινόμενης αναθεώρησης σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, σε σχέση με την Ελλάδα, λαμβάνοντας υπόψη τόσο την Κοινή Θέση με αριθ. 4/2008 του Συμβουλίου, όσο και τις προτεινόμενες επί της Κοινής Θέσης τροπολογίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Στην Ενότητα 2 παρουσιάστηκε μία περιγραφή των βασικών σημείων της πρότασης της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την αναθεώρηση της Οδηγίας – Πλαίσιο για τα απόβλητα. Στην παρούσα Ενότητα εκτιμώνται οι επιπτώσεις της προτεινόμενης αναθεώρησης στην Ελλάδα. Οι επιπτώσεις αυτές αναμένεται να λάβουν χώρα τόσο σε εθνικό, όσο και σε τοπικό επίπεδο. Η επίδραση της νέας Οδηγίας - Πλαίσιο εκτιμάται ότι θα εκφραστεί σε επίπεδο νομοθετικών πράξεων (τροποποιήσεις, εισαγωγή νέων διατάξεων κλπ), αλλά και σε οικονομικό και διοικητικό επίπεδο (οι οποίες, προφανώς, απορρέουν από τις αλλαγές του νομοθετικού πλαισίου).

3.1 Το Εθνικό Δίκαιο για τα Απόβλητα

Η νομοθετική πράξη που στην ουσία εναρμονίζει το νομοθετικό πλαίσιο της Ελλάδας με το

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

ισχύον κοινοτικό δίκαιο αναφορικά με τη διαχείριση αποβλήτων είναι η Υ.Α. Η.Π. 50910/2727 “Μέτρα και Όροι για τη Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων. Εθνικός και Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης” (ΦΕΚ 1909Β/22-12-2003) (βλ. Πίνακα 1) . Σε αυτή, μεταξύ άλλων, ορίζονται οι στόχοι και οι αρχές της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, ο εθνικός σχεδιασμός και οι προδιαγραφές των περιφερειακών σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων, οι υπόχρεοι φορείς διαχείρισης και τα μέτρα για την αποκατάσταση και αξιοποίηση των χώρων διάθεσης.

Μία ακόμα σημαντική νομοθετική πράξη, που βρίσκει εφαρμογή στην Ελλάδα, είναι ο Νόμος 2939/2001(ΦΕΚ 179Α/6-8-2001) “Συσκευασίες και εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων – Ίδρυση Εθνικού Οργανισμού Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και Άλλων Προϊόντων (Ε.Ο.Ε.Δ.Σ.Α.Π.) και άλλες διατάξεις”, στον οποίο διαμορφώνεται το θεσμικό πλαίσιο για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων συσκευασιών και άλλων προϊόντων. Ο Νόμος αυτός, στην ουσία, αποτέλεσε την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 94/62/ΕΟΚ (ΕΕ L 365 της 31.12.1994) για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασιών. Στο Ν. 2939/2001 είχαν οριστεί και οι στόχοι ανάκτησης των αποβλήτων συσκευασιών οι οποίοι τροποποιήθηκαν με την ΚΥΑ 9268/469 (ΦΕΚ 286Β/2-3-2007) “Τροποποίηση των ποσοτικών στόχων για την ανάκτηση και την ανακύκλωση των αποβλήτων των συσκευασιών...”, συμμορφώνοντας το Εθνικό Δίκαιο ως προς την Οδηγία 2004/12/ΕΚ (ΕΕ L 47 της 18.2.2004) “για την τροποποίηση της Οδηγίας 94/62/ΕΟΚ για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασιών”.

Επιπλέον των απορριμμάτων των συσκευασιών ο Νόμος 2939/2001 διαμόρφωσε και το πλαίσιο για την ανάπτυξη και υλοποίηση συστημάτων ανακύκλωσης, επαναχρησιμοποίησης και αξιοποίησης και άλλων αποβλήτων, θεσπίζοντας ποσοτικούς στόχους και χρονικά όρια επίτευξής τους. Συγκεκριμένα, βάσει του Νόμου αυτού εκδόθηκαν τα παρακάτω Προεδρικά Διατάγματα τα οποία καθορίζουν τα μέτρα και τους όρους για τη διαχείριση των αντίστοιχων ειδικών ρεύματα αποβλήτων:

- Π.Δ. 82/2004 για τα χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια
- Π.Δ. 109/2004 για τα ελαστικά
- Π.Δ. 115/2004 για τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές
- Π.Δ. 116/2004 για τα Οχήματα στο Τέλος του Κύκλου Ζωής τους (Ο.Τ.Κ.Ζ.)
- Π.Δ. 117/2004 (και τροποποίηση αυτού με το Π.Δ. 15/2006) για τα Απόβλητα Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού (Α.Η.Η.Ε).

Το 2006 ψηφίστηκε και εκδόθηκε η ΥΑ 13588/725 (ΦΕΚ 383Β/28-3-2006) “Μέτρα, όροι και

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

περιορισμοί για τη διαχείριση επικινδύνων αποβλήτων”, η οποία συμμορφώνει το Εθνικό Δίκαιο με την Οδηγία 91/689/ΕΟΚ (ΕΕ L 377/31.12.1991) “για τα επικίνδυνα απόβλητα”. Με την παραπάνω ΚΥΑ καθορίστηκαν οι τεχνικές προδιαγραφές για τη διαχείριση των επικινδύνων αποβλήτων, οι υποχρεώσεις των παραγωγών και των φορέων διαχείρισης επικινδύνων αποβλήτων και προβλέφθηκε η σύσταση επιστημονικής επιτροπής, η οποία θα γνωμοδοτεί στην αρμόδια υπηρεσία για την κατάταξη ενός απόβλητου ως επικίνδυνου, ακόμα και αν δεν ορίζεται ως τέτοιο στον Ευρωπαϊκό Κατάλογο Αποβλήτων (ΕΚΑ). Επιπλέον, καθορίστηκε το περιεχόμενο του εθνικού σχεδιασμού διαχείρισης επικινδύνων αποβλήτων, ο οποίος εκπονήθηκε από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. και εκδόθηκε με την ΥΑ 8668/07 (ΦΕΚ 187Β/2-3-2007) “*Έγκριση Εθνικού Σχεδιασμού Επικινδύνων Αποβλήτων (ΕΣΔΕΑ)*”.

3.2 Αναμενόμενες Επιπτώσεις της Νέας Οδηγίας - Πλαίσιο

Το Εθνικό Δίκαιο αναφορικά με τη διαχείριση των αποβλήτων αποτελεί, ουσιαστικά, συμμόρφωση επί των κοινοτικών νομοθετικών πράξεων. Επομένως, κατά την ανάλυση των τροποποιήσεων που προτείνονται στη νέα Οδηγία – Πλαίσιο, προκύπτουν άμεσα οι επιπτώσεις στο ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο και, επομένως, στην πολιτική και πρακτική διαχείρισης των αποβλήτων σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.

Ειδικότερα, (βλ. §2), μπορούν να διαφανούν κάποιες σημαντικές επιπτώσεις στην Ελλάδα σε νομοθετικό, διοικητικό, τεχνικό, περιβαλλοντικό και οικονομικό επίπεδο, οι οποίες μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως εξής:

1. Πρόληψη παραγωγής αποβλήτων
2. Ανάκτηση και διάθεση αποβλήτων
3. Βιολογικά απόβλητα
4. Αποχαρακτηρισμός αποβλήτων
5. Πρότυπα
6. Νομοθετικές αλλαγές.

Στις παραγράφους που ακολουθούν (§3.2.1 - §3.2.6) αναλύονται οι παραπάνω κατηγορίες επιπτώσεων.

3.2.1 Πρόληψη παραγωγής αποβλήτων

Ο ρόλος της πρόληψης της παραγωγής αποβλήτων στο γενικότερο σχεδιασμό διαχείρισης πλέον

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

ενισχύεται, όπως προκύπτει από το συνδυασμό των παρακάτω στοιχείων της νέας Οδηγίας - Πλαίσιο:

- Ορισμός της έννοιας της *πρόληψης* (βλ. 2.3.1)
- Μετακίνηση σε υψηλότερα επίπεδα στην ιεράρχηση της διαχείρισης αποβλήτων (βλ. 2.3.4)
- Κατάρτιση προγραμμάτων πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων (βλ. §2.3.13)
- Διευρυμένη ευθύνη παραγωγού αποβλήτων (βλ. 2.3.5)

Η πολιτική και πρακτική της διαχείρισης των αποβλήτων σε εθνικό και τοπικό επίπεδο θα πρέπει να δώσει έμφαση και στην πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων. Δεδομένου ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει προγραμματισμός αναφορικά με την πρόληψη των αποβλήτων, τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο, θα πρέπει να καταρτιστούν σχετικά προγράμματα ή να αναθεωρηθούν τα υφιστάμενα σχέδια διαχείρισης των αποβλήτων, προκειμένου να ενσωματώσουν τα προγράμματα πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων (με διακριτό και σαφή τρόπο, όπως αναφέρθηκε στην §2.3.13). Η Ελλάδα, όπως και όλα τα κράτη – μέλη θα πρέπει να υποβάλλουν ανά τριετία έκθεση προς την Επιτροπή για την πρόοδο των προγραμμάτων αυτών.

Επιπλέον, η διαχείριση των αποβλήτων στην Ελλάδα βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας, επομένως θα πρέπει να καλύψει ένα μεγάλο κενό για να προχωρήσει στην αποτελεσματική εφαρμογή των υψηλότερων επιπέδων της ιεράρχησης. Κάτι τέτοιο απαιτεί την έντονη ευαισθητοποίηση τόσο των καταναλωτών όσο και των παραγωγών – διακινητών προϊόντων, την αναζήτηση και εφαρμογή καινοτόμων λύσεων, την εισαγωγή και εφαρμογή (μετά από προσαρμογή στα ιδιαίτερα εθνικά και τοπικά χαρακτηριστικά) επιτυχημένων λύσεων από το διεθνή χώρο, καθώς και γενικότερα μία σειρά αποτελεσματικότερων σχεδίων και μέτρων εφαρμογών.

Λόγω της υφιστάμενης νομοθεσίας για το σχεδιασμό προϊόντων η νέα Οδηγία Πλαίσιο δεν μπορεί να παίζει σημαντικό ρόλο στο κομμάτι αυτό, αναφορικά με την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων (π.χ. οικολογικός σχεδιασμός προϊόντων, παραγωγή και εμπορία προϊόντων πολλαπλών χρήσεων κλπ). Παρ' όλα αυτά γίνεται προσπάθεια διεύρυνσης της ευθύνης των παραγωγών (βλ. §2.3.5), αλλά και των εισαγωγέων στη διαδικασία πρόληψης της παραγωγής αποβλήτων. Αυτό θα έχει συνέπειες στο κόστος παραγωγής (και κατά συνέπεια στην τελική τιμή των προϊόντων), το πρόσημο του οποίου είναι δύσκολο να εκτιμηθεί στην παρούσα φάση (αφού δεν έχει οριστεί και το επίπεδο που η νέα Οδηγία – Πλαίσιο θα επηρεάζει αυτόν τον τομέα).

3.2.2 Ανάκτηση και διάθεση αποβλήτων

Όπως παρουσιάστηκε στην §2.3.4, η νέα Οδηγία – Πλαίσιο ενισχύει τη μετακίνηση της διαχείρισης των αποβλήτων προς τα υψηλότερα επίπεδα ιεράρχησης. Επομένως γίνεται περισσότερο κρίσιμη η αποσαφήνιση των όρων *ανάκτηση* και *διάθεση*.

Αναφορικά με την ανάκτηση (βλ. §2.3.1 και 2.3.6), στις τροπολογίες που κατέθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενόψει της 2ης ανάγνωσης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προτείνεται η ενσωμάτωση κριτηρίων αποδοτικότητας και η προϋπόθεση της μείωσης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων όταν χρησιμοποιούνται τα απόβλητα έναντι άλλων υλικών και πόρων. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι η διαδικασία της ανάκτησης αποσαφηνίζεται και οριοθετείται από κριτήρια και περιορισμούς που στόχο έχουν την προστασία του περιβάλλοντος. Στα πλαίσια αυτά, η Ανάλυση του Κύκλου Ζωής αναμένεται ότι θα παίζει σημαντικό ρόλο κατά την εκπόνηση μελετών, σχεδιασμών και εφαρμογής συστημάτων διαχείρισης των αποβλήτων.

Ιδιαίτερα αναφορικά με τη βελτίωση της απόδοσης και τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της ανάκτησης – επεξεργασίας χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων και επικίνδυνων αποβλήτων, η νέα Οδηγία – Πλαίσιο δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα στη ξεχωριστή συλλογή τους και στη μη ανάμιξή τους με απόβλητα διαφορετικών χαρακτηριστικών και με άλλα είδη αποβλήτων και ουσιών, όταν η ανάμιξη εμποδίζει την επεξεργασία τους και ειδικά την ανακύκλωση που είναι ο πρωταρχικός στόχος. Αυτό πιθανόν να έχει σημαντική επίπτωση στο κόστος συλλογής και μεταφοράς.

Επιπλέον των παραπάνω τροπολογιών, προτείνεται και η εισαγωγή του όρου “*ποσοστό ανακύκλωσης*” ή “*ανακυκλώσιμο*”. Με βάση τον ορισμό του ποσοστού ανακύκλωσης θα πρέπει να υπολογίζεται ως ανακυκλωμένο το προϊόν (αποτέλεσμα) της διαδικασίας ανακύκλωσης και όχι το υλικό που οδηγείται προς ανακύκλωση. Αυτό σημαίνει ότι οι στόχοι ανάκτησης, στην ουσία, γίνονται αυστηρότεροι και απαιτούνται αποτελεσματικότερες εφαρμογές προγραμμάτων ανακύκλωσης.

Βάσει των παραπάνω, αναμένεται να γίνει αυστηρότερο το πλαίσιο λειτουργίας των υφιστάμενων εναλλακτικών συστημάτων διαχείρισης αποβλήτων (π.χ. αποβλήτων συσκευασιών, ΑΗΗΕ κλπ). Επομένως, θα προκύψει η ανάγκη επέκτασης αυτών των συστημάτων για τη συλλογή μεγαλύτερων ποσοτήτων αποβλήτων, καθώς και η εφαρμογή πιο αποτελεσματικών μεθόδων και τεχνολογιών αναφορικά με τη διαλογή και την ανάκτηση, προκειμένου να επιτευχθούν οι αυστηρότεροι στόχοι. Προς αυτή την κατεύθυνση, καθοριστικό ρόλο θα παίζει για την Ελλάδα το κατά πόσο είναι εφικτή η εφαρμογή συστημάτων διαλογής

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

των αποβλήτων στην πηγή (ώστε να συλλεχθούν χωριστά) σε μεγαλύτερη από την υφιστάμενη κλίμακα.

Τέλος, σημαντική επίδραση αναμένεται να έχει και η αποσαφήνιση της διαδικασίας της αποτέφρωσης ως διαδικασίας ανάκτησης ενέργειας ή διάθεσης. Όπως αναφέρθηκε στην §2.3.7, προκειμένου η επεξεργασία με αποτέφρωση να χαρακτηριστεί ως ανάκτηση θα πρέπει να σημειώνει ενεργειακή απόδοση μεγαλύτερη από 65%. Στην Ελλάδα το μεγαλύτερο ποσοστό των αποβλήτων (τουλάχιστον το 50% των αστικών) αποτελείται από μη καύσιμο υλικό ή υλικό χαμηλής ενεργειακής απόδοσης. Επομένως, οι διαθέσιμες ποσότητες για την ανάκτηση ενέργειας είναι σχετικά μικρές. Υπό αυτή την προοπτική, περισσότερο εφικτή φαίνεται η εφαρμογή συστημάτων ανάκτησης ενέργειας στα μεγάλα αστικά κέντρα (π.χ. Αθήνα και Θεσσαλονίκη), όπου βρίσκονται συγκεντρωμένες γεωγραφικά, μεγάλες ποσότητες κατάλληλων αποβλήτων. Η δημιουργία περισσότερων κεντρικών μονάδων που θα αποδέχονται τα απόβλητα από ευρύτερες γεωγραφικές περιοχές, ενδεχομένως να προκαλέσει αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις λόγω των αυξημένων απαιτήσεων σε μεταφορά των αποβλήτων. Επομένως, μία οικονομικά και περιβαλλοντικά αποδεκτή εφαρμογή συστημάτων ανάκτησης ενέργειας σε ευρεία κλίμακα στον ελλαδικό χώρο φαίνεται να παρουσιάζει σημαντικές δυσκολίες, δεδομένης και της ελλιπούς ενημέρωσης η οποία υπάρχει σχετικά με τη φύση των επιπτώσεων των σύγχρονων μονάδων καύσης, οι οποίες είναι πλέον σημαντικά μικρότερες σε σύγκριση με το παρελθόν. Ενδεχομένως, η εφαρμογή αυτών των συστημάτων ως συμπληρωματικών να βοηθήσει περισσότερο προς την επίτευξη των στόχων της νέας Οδηγίας – Πλαίσιο.

3.2.3 Βιολογικά απόβλητα

Η εισαγωγή στη νομοθεσία της υποχρεωτικής χωριστής συλλογής, αποθήκευσης και επεξεργασίας των βιολογικών αποβλήτων αναμένεται να προκαλέσει σημαντικές επιπτώσεις στη διαχείριση των αστικών αποβλήτων, αφού θα απαιτηθεί η εφαρμογή ενός ρεύματος διαχείρισης μόνο για αυτά, δηλαδή η εγκατάσταση ξεχωριστών κάδων για τα βιολογικά απόβλητα, κάτι που δε λαμβάνει χώρα στην Ελλάδα. Συνυπολογίζοντας το ρεύμα για τη συλλογή των αποβλήτων συσκευασιών, περνάμε σε συστήματα ΔσΠ με τουλάχιστον τρία ρεύματα αποβλήτων (συμπεριλαμβανομένου του ρεύματος των υπολοίπων αποβλήτων). Επιπλέον θα πρέπει να αναπτυχθούν οι κατάλληλες υποδομές προετοιμασίας επεξεργασίας και επεξεργασίας (π.χ. εγκαταστάσεις κομποστοποίησης), οι οποίες αυτή τη στιγμή ουσιαστικά απουσιάζουν.

Στην Ελλάδα, λόγω των κλιματικών συνθηκών (μακρές περίοδοι θερμών ημερών), απαιτείται

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

συχνότερη συλλογή, λόγω της ανάγκης αποφυγής της βιοαποδόμησης των αποβλήτων και της συνεπαγόμενη πρόκλησης δυσάρεστων οσμών και, γενικά, συνθηκών κινδύνου της δημόσιας υγείας. Όμως, η συχνότερη συλλογή συνεπάγεται αύξηση του κόστους. Από την άλλη μεριά, λόγω των μειωμένων ποσοστών βιολογικών αποβλήτων (τα οποία θα έχουν αποθηκευτεί στους ειδικούς κάδους), θα έχουμε μείωση του κόστους συλλογής των υπολοίπων αποβλήτων. Σε κάθε περίπτωση, λόγω του μεγάλου ποσοστού των βιολογικών αποβλήτων (τα τροφικά απόβλητα αποτελούν το 30% - 50% των παραγόμενων οικιακών αποβλήτων), η υποχρέωση της ξεχωριστής συλλογής, αναμένεται να αυξήσει το κόστος συλλογής των αποβλήτων.

Όμως, με την ξεχωριστή επεξεργασία αναμένεται αύξηση του ποσοστού ανάκτησης των βιολογικών αποβλήτων, τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά, κάτι που μπορεί να αντισταθμίσει την προαναφερθείσα αύξηση του κόστους συλλογής, αφού θα υπάρχει περισσότερο και καλύτερο προϊόν (μετά την επεξεργασία) προς διάθεση στην αγορά.

Στην Ελλάδα, μόλις τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αύξηση του ενδιαφέροντος από τους πολίτες για ζητήματα που αφορούν το περιβάλλον και τη διαχείριση των αποβλήτων ειδικότερα. Η ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα ανακύκλωσης κρίνεται σημαντική, προκειμένου να γίνει αντιληπτή η αναγκαιότητα της προσωπικής προσπάθειας για διαχωρισμό των αποβλήτων και την ξεχωριστή αποθήκευσή τους στους αντίστοιχους κάδους. Η συμμετοχή των πολιτών, στα πλαίσια της ξεχωριστής συλλογής, αποτελεί το στοιχείο – κλειδί για την επιτυχή εφαρμογή προγραμμάτων ανακύκλωσης. Δεδομένου ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει μεγάλη σχετική εμπειρία (τόσο από τους αρμόδιους φορείς, όσο και από τους πολίτες), ειδικότερα εκτός των μεγάλων αστικών κέντρων, θα πρέπει να καταβληθεί ιδιαίτερη προσπάθεια στο κομμάτι αυτό, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι που θα θέτει το νέο νομοθετικό πλαίσιο για τα απόβλητα.

Τέλος, όπως προβλέπεται για όλα τα κράτη – μέλη (βλ. §2.3.10), θα πρέπει να συσταθεί και να λειτουργήσει στην Ελλάδα σύστημα διασφάλισης ποιότητας για την εποπτεία και συμμόρφωση με μία σειρά μέτρων και όρων που θα οριστούν με νέα νομοθετική πράξη σε κοινοτικό επίπεδο. Επιπλέον, θα πρέπει να διαμορφωθεί ένα πλαίσιο για την τακτική διεξαγωγή ελέγχων για επιβλαβείς ουσίες.

3.2.4 Αποχαρακτηρισμός αποβλήτων

Σε **πρακτικό επίπεδο** θα παρέχεται, μέσω της νέας Οδηγίας – Πλαίσιο (βλ. §2.3.3), η νομική βάση για την εισαγωγή ορισμένων αποβλήτων στην αγορά ως προϊόντων και ουσιών που πληρούν όλες τις σχετικές τεχνικές, νομοθετικές και ποιοτικές απαιτήσεις.

Βάσει των αλλαγών που θα επέλθουν στις αντίστοιχες Οδηγίες (βλ. §2.3.3), τα μέτρα, οι όροι και τα κριτήρια για τον αποχαρακτηρισμό ενός απόβλητου θα ισχύουν πλέον για όλα τα απόβλητα, των οποίων η διαχείριση θεσπίστηκε νομικά στην Ελλάδα από τις πράξεις (νόμος και προεδρικά διατάγματα) που παρουσιάστηκαν στην §3.1 για όλα τα ειδικά ρεύματα αποβλήτων.

Επομένως, μέσα από το συνδυασμό της διαδικασίας αποχαρακτηρισμού των αποβλήτων, της ιεράρχησης (που θέτει ως κυρίαρχο στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας, βλ. §2.3.4), της θέσπισης προτύπων (βλ. §2.3.12 και §3.2.5) και της πρόληψης παραγωγής αποβλήτων (βλ. §2.3.13 και §3.2.1), θα αναδιαμορφωθεί σε νομοθετικό και πρακτικό επίπεδο το υφιστάμενο πλαίσιο λειτουργίας των θεσπισμένων στην Ελλάδα Εναλλακτικών Συστημάτων Διαχείρισης Αποβλήτων για τα ειδικά ρεύματα των αποβλήτων (βλ. §3.1).

3.2.5 Πρότυπα

Η διαμόρφωση και χρήση προτύπων (βλ. §2.3.12) σε συνδυασμό με τις απαιτήσεις του περιβαλλοντικού στόχου (βλ. §2.3.6), αναμένεται να δημιουργήσουν στην Ελλάδα (όπως και σε όλα τα κράτη – μέλη) αυστηρότερο πλαίσιο αναφορικά με τη λειτουργία συστημάτων επεξεργασίας των αποβλήτων. Πλέον, η ανάκτηση ή η εκτροπή των αποβλήτων από τους χώρους υγειονομικής ταφής δε δικαιολογεί καταστάσεις κατά τις οποίες προκαλείται περιβαλλοντική επιβάρυνση με άλλον τρόπο. Γενικότερα, η λειτουργία αυτών των συστημάτων θα πρέπει να προσαρμοστεί προς τη χρήση βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών και διασφάλισης της ποιότητας των διαδικασιών και διεργασιών. Δεδομένης της μικρής εμπειρίας της Ελλάδας και των συνθηκών που επικρατούν στη χώρα πάνω σε θέματα επεξεργασίας αποβλήτων, φαίνεται ότι ο δρόμος προς την επίτευξη των στόχων της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ γίνεται ακόμη δυσκολότερος.

3.2.6 Νομοθετικές αλλαγές

Με την εφαρμογή της νέας Οδηγίας – Πλαίσιο αναμένονται και επιπτώσεις στο ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο για τα απόβλητα. Συνοπτικά, οι επιπτώσεις αυτές αφορούν:

- την Η.Π. 50910/2727/2003, η οποία αποτελεί την εναρμόνιση του Εθνικού Δικαίου με την Οδηγία Πλαίσιο 75/442/ΕΟΚ (και τις επακόλουθες τροποποιήσεις της)
- τις ΥΑ 13588/725 και 8668/2007 για τα επικίνδυνα απόβλητα, αφού, κύριος, σκοπός τους ήταν η εναρμόνιση με την Οδηγία 91/689/ΕΟΚ “για τα επικίνδυνα απόβλητα, η οποία θα καταργηθεί και οι διατάξεις της θα ενσωματωθούν στην νέα Οδηγία – Πλαίσιο
- το Π.Δ. 82/2004 “Μέτρα, όροι και προγράμματα για την εναλλακτική διαχείριση των

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

αποβλήτων λιπαντικών ελαίων”, αφού η Οδηγία 75/439/ΕΟΚ με την οποία εναρμονιζόταν, θα καταργηθεί και τα μέτρα και οι όροι για τη διαχείριση των χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων θα ακολουθούν τις απαιτήσεις της νέας Οδηγίας – Πλαίσιο.

- Όπως, αναφέρθηκε και στην §3.2.4, θα πρέπει να υπάρξουν προσαρμογές και στις διατάξεις που αφορούν τα υπόλοιπα ειδικά ρεύματα (βλ. §3.1).

Επιπλέον των παραπάνω, μία ακόμα σημαντική επίπτωση σε νομοθετικό (αλλά και διοικητικό) επίπεδο, είναι η συνδυαστική εφαρμογή της νέας Οδηγίας – Πλαίσιο με την Οδηγία ΟΠΕΡ. Στην περίπτωση που μία εγκατάσταση υπάγεται στην οδηγία ΟΠΕΡ, τότε η αδειοδότηση αναφορικά με τη διαχείριση των αποβλήτων εντάσσεται στα πλαίσια της αδειοδότησης της οδηγίας αυτής και, επομένως, δεν θα απαιτείται διπλή αδειοδότηση.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στα πλαίσια της φιλόδοξης στρατηγικής της Ε.Ε. για την πρόληψη της δημιουργίας και της ανακύκλωσης των αποβλήτων, η προτεινόμενη Οδηγία – Πλαίσιο για τα στερεά απόβλητα καθιστά, περισσότερο από ποτέ, την Ε.Ε. ως παγκόσμιο πρωτοπόρο αναφορικά με τη νομοθεσία για τα στερεά απόβλητα. Οι αλλαγές τις οποίες αναμένεται να επιφέρει σε ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό επίπεδο, θα επηρεάσουν σημαντικά την υφιστάμενη κατάσταση στο ευρύτερο πεδίο της διαχείρισης των αποβλήτων με στόχο την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη μείωση των περιβαλλοντικών της επιπτώσεων.

Η εφαρμογή της προτεινόμενης Οδηγίας – Πλαίσιο, εκτός από τις νομοθετικές αλλαγές τις οποίες αναπόφευκτα θα επιφέρει, θέτει συγκεκριμένες προκλήσεις σε πρακτικό επίπεδο για τα κράτη – μέλη της Ε.Ε., και πολύ περισσότερο για την Ελλάδα, όπου η διαχείριση των αποβλήτων κυριαρχείται κατά το μεγαλύτερο ποσοστό από την ταφή των αποβλήτων σε αδειοδοτημένους ή μη χώρους διάθεσης. Ως βάση για την εφαρμογή, απαιτείται η ύπαρξη μιας σαφούς και αξιόπιστης βάσης ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων για την παραγωγή και τη διαχείριση των αποβλήτων στη χώρα μας, η οποία δεν υφίσταται σήμερα.

Επιπλέον, οι σημαντικές αλλαγές οι οποίες αναμένονται τόσο στα υφιστάμενα συστήματα

Η νέα οδηγία – πλαίσιο της Ε.Ε. για τα απόβλητα και οι επιπτώσεις της στην Ελλάδα

εναλλακτικής διαχείρισης διαφόρων ρευμάτων αποβλήτων όσο και στη λειτουργία των αγορών ανακυκλώσιμων υλικών, απαιτούν την ταχεία προσαρμογή των καταναλωτών και των παραγωγών – διακινητών προϊόντων στα νέα δεδομένα, προκειμένου να επιτευχθούν οι ευρύτεροι στόχοι της πολιτικής διαχείρισης των αποβλήτων. Επίσης, τα υφιστάμενα σχέδια διαχείρισης των αποβλήτων ενδεχομένως να πρέπει να αναπροσαρμοστούν, λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις αναφορικά με τη θέσπιση προγραμμάτων πρόληψης της παραγωγής αποβλήτων.

Η πολιτική της Ε.Ε. αναφορικά με τα στερεά απόβλητα εναρμονίζεται πλέον με τις απαιτήσεις της βιώσιμης ανάπτυξης για αυξημένη περιβαλλοντική προστασία, ενώ η θέσπιση στόχων και προτύπων καθιστά ευκολότερο τον έλεγχο της αποδοτικότητάς της. Η Ελλάδα, η οποία μέχρι σήμερα δεν έχει επιτύχει τα αναμενόμενα αναφορικά με τους στόχους της υφιστάμενης πολιτικής διαχείρισης των αποβλήτων, πρέπει να ενεργήσει άμεσα, τόσο σε διοικητικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης των πολιτών της, προκειμένου να μπορέσει να επιτύχει τους απαιτητικούς στόχους της νέας και διευρυμένης πολιτικής διαχείρισης, έτσι ώστε να συμβάλλει με τη σειρά της στην υλοποίηση της Ευρωπαϊκής κοινωνίας ανακύκλωσης.

5. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΑΝΑΦΟΡΕΣ

1. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, COM(2005) 666 τελικό, *Ένα βήμα μπροστά για την αειφόρο χρήση των πόρων: Θεματική Στρατηγική για την πρόληψη της δημιουργίας και την ανακύκλωση των αποβλήτων*
2. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, COM(2005) 667 τελικό, *Πρόταση για Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα απόβλητα.*
3. European Environmental Agency (EEA) Glossary, <http://glossary.eea.europa.eu/> (προσπελάστηκε στις 23-4-2008)
4. EUROPA, Γλωσσάρι, http://europa.eu/scadplus/glossary/proportionality_el.htm (προσπελάστηκε στις 23-4-2008)
5. European Commission, *EU Waste Policy – The Story Behind the Strategy*, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση http://ec.europa.eu/environment/waste/pdf/story_book.pdf (προσπελάστηκε στις 12-04-2008).
6. European Commission, Thematic Strategy on the prevention and recycling of waste, COM(2005) 666 final, <http://ec.europa.eu/environment/waste/strategy.htm> (προσπελάστηκε στις 20-4-2008).
7. European Parliament, Committee on the Environment, Public Health and Food Safety, http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/organes/envi/envi_20080408_0900.htm# (προσπελάστηκε στις 20-4-2008).
8. International Solid Waste Association (ISWA), *10 Years Perspective on Waste Management*, 2005, διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://www.iswa.org/DocumentDownloadServlet?id=1958&language=en> (προσπελάστηκε στις 12-04-2008).
9. International Solid Waste Association (ISWA), *Caroline Jackson succeeded: Waste Framework Directive-The European Parliament voted on 248 amendments yesterday 8 April 2008*, διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://www.iswa.org/html/portlet/ext/articleslist/redirect.jsp?id=646&listId=5&language=en&rnd=0.19517742062725763> (προσπελάστηκε στις 13-

04-2008).

10. Κοινή Θέση (ΕΚ) αριθ. 4/2008, της 20ης Δεκεμβρίου 2007, που υιοθέτησε το Συμβούλιο σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ενόψει της έκδοσης οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών.
11. Gille, Z., *The implications of accession for waste policies and industrial practices: Hungary and the European Union*, European Union Center, University of Illinois at Urbana-Champaign, 2004 (διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://www.ips.uiuc.edu/eu/GILLEWPSP2004.pdf> (προσπελάστηκε στις 12-04-2008)).
12. PreLex, European Commission http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=en&DosId=193712#375778 (προσπελάστηκε στις 20-04-2008).